

Je to opravdu žena?

Když se v roce 1836 skladatel Fryderyk Chopin seznámil se spisovatelkou George Sandovou, nebyla mu nijak sympatická: „Je to opravdu žena? Je v ní něco, co mě odpuzuje.“ Sandová se mu však stala milenkou, přítelkyní, ošetřovatelkou i matkou.

Fryderyk a George budili nevidanou pozornost. Poměr mladého klavíristy a skladatele jemných způsobů s o šest let starší ženou, která kouří, chodí v kalhotách a fraku, hrubě hovoří a má za sebou bohatý milostný život, se

a o šest let později dcera Solange, o jejímž otci se spekuluje. Kvůli záletům mladé paní, rozdílným názorům na život a sem tam nějaké té facce se nakonec manželství úplně rozpadlo. Ovšem ještě předtím se Aurore odstěhovala

autorkou a také proslulou „požiračkou milenců“ – mladých uměleckých duší. Jenže nic není jednoznačné... Chudák George se potácela ve snaze být současně milenkou a matkou-ochránkyní. Vyzkoušela si to také ve vztahu

On byl „jemných údů“, s téměř ženskou tváří, ona nosila kalhoty a kouřila doutníky

nedal přehlédnout. Byl každý z jiného těsta a okolí jim dávalo jen pár týdnů. Přesto svoje osudy spojili na téměř jedno desetiletí.

Kořeny Aurore

Když byly George Sandové, vlastním jménem Aurore Dupinové, čtyři roky, zabil se její otec pádem z koně a matka jí odložila na výchovu k babičce. Babička sice Aurore vedla k hudbě a literatuře, ale protože toužila po vnukovi, vychovávala z ní spíše kluka. Traduje se, že po smrti babičky matka Aurore honem honem dojednala sňatek, jen aby měla dceru z krku. Tak se Aurore v osmnácti letech stala baronkou Dudevantovou, záhy se jí narodil syn Maurice

do Paříže za milencem Julesem Sandeauem. Byl mladší o sedm let a spolu publikovali pod pseudonymem J. Sand. Pod svoje první samostatné dílo Indiana se potom Aurore podepsala jako George Sand – aby nedráždila svoje urozené příbuzné a zakryla pohlaví – a z pseudonymu se stalo její jméno.

Vzájemné nevěry

S dalším milencem, literátem a alkoholikem Alfredem de Mussetem, žila v Itálii. Sandová tam onemocněla, a když se Musset místo ošetřování bavil v krčmách s lepými děvčaty, vrátila mu to po svém – spustila se s lékařem. Energie jí nechyběla. Stala se módní

s Fryderykem Chopinem, kterého „ulovila“ několik měsíců poté, co se seznámili. Jaká byla dvojka? Fryderyk středně vysoké postavy, „jemných údů“, s téměř ženskou tváří, decentním až vznešeným vystupováním jako šlechtic, který hovoří zastřeným hlasem. Sandová byla se svým metrem padesát, pokleslými rameny, nesouměrným obličejem a hlasitým hulvátským chováním jeho protípolem. A navíc nosila kalhoty a kouřila doutníky!

Druhý Mozart

„Jak jen můžou dva tak odlišní lidé spolu vydržet?“ ptaly se společenské klepny. Divily by se ještě více, pokud by znaly jejich rodinné prostředí. Chopin

George Sandová

Narodila se jako Amandine Lucie Aurore Dupinová 1. cervence 1804 v Paříži, zemřela 7. cervna 1876 v Nohantu. Otec Maurice Dupin byl důstojníkem francouzské armady, matka Antonie Zofie Viktorie Delaborová pocházela z prostých poměrů. Sandová se proslavila literární činností (dokázala psát až 14 hodin denne). Napsala romány Indiana, Valentine, Lelia, Jacques, Dabelska rokle, Markyz z Villemeru aj., jejichž hlavním tématem byla rovnoprávnost mezi muži a ženami (mj. obhájuje volnou lásku a stávkou proti manželství). Několik nametů také čerpala z dob husitství, rovněž byla autorkou cestopisu, memoarů a divadelních her. Svou tvorbou ovlivnila Boženu Němcovou a Karolinu Svetlou.

tož na rozdíl od Sandové vyrůstal v milující rodině. Jeho otec Mikuláš pracoval jako profesor francouzštiny a spolu s manželkou Justynou vedli penzionek pro děti šlechticů, kde se rovněž vyučovalo hudbě a tanci. Odmala tak Fryderyk a jeho tři sestry provažely tóny klavíru a záhy se dostal pod křídla učitele Vojtěcha Živného. Kromě hudby jej bavilo parodování známých lidí, čímž bavil mnohé varšavské salony, kde se scházela vybraná

společnost. Ta jej po jeho prvním veřejném vystoupení – bylo mu osm let – pasovala na druhého Mozarta. Rodiče stáli o to, aby se Fryderykův talent dále rozvíjel, a proto v roce 1830 odjel do Vídně a po několika měsících do Paříže. Hlavním zdrojem jeho příjmu byla výuka hry na klavír a zdrojem jeho inspirace byli zase nejlepší umělci – básník Heine, malíř Delacroix, spisovatel Mickiewicz, skladatel Liszt a Berlioz.

✚ V prosinci dorazil do Stuttgartu. Zde se dozvěděl o porážce revoluce ve Varšavě (tzv. Listopadové povstání) a z žalu se nervově zhroutil. Kládl si za vinu, že v nejtěžších chvílích zůstal vzdálen své vlasti.

Mučilo jej špatné svědomí a stesk po domově. Tehdy definitivně skončilo jeho mládí. Z otřesu, který utrpěl ve Stuttgartu, se vlastně nikdy nevzpamatoval. Rozladěn a churavějící pokračoval v cestě do Francie.

Neuměl dát najevo lásku

Ještě před odchodem z Polska Chopin platonicky obdivoval studentku zpěvu Konstancii Gladkowskou, ale svou lásku jí neuměl dát najevo. Další zklamání jej potkalo ve vztahu s dcerou polských statkářů Marií Wodzinskou, jejíž bratři před lety pobývali v penzionu Chopinových. Romantická setkání v Mariánských Lázních sice skončila zásnubami, ale v té době už byl Chopin nevléčitelně nemocný. A dát dceru muži, který trpí tuberkulózou, navíc „jen“ hudebníkovi? Romance skončila a s ní také Chopinova touha po založení vlastní rodiny. Jak paradoxně působila zákušná pařížská šeptanda, že

plete hlavy i těla mnoha urozeným ženám, když Chopin sám o postelové dovádění nijak nestál! A v této době, s hlavou plnou stesku po Marii, poznal dračici George. Pikantní na počátku jejich vztahu bylo to, že George ještě nějakou dobu měla současně poměr s vychovatelem svých dětí.

Nonávisť na Mallorce

První setkání se Sandovou na Chopina moc nezapůsobilo, přesto o ní později prohlásil: „Dívka se mi hluboko do očí, když jsem hrál na klavír. Miluje mě! Aurore, jaké kouzelné jméno...“ Sandová se chovala jako muž (ale v době, kdy Chopina uháněla, slevila i ze

svých oblíbených kalhot), kdežto Chopin působil dojmem křehké květiny. Byl mezi nimi rozdílný nejen věkový, ale také v životních a milostných zkušenostech a povahách – energie proti melancholii, praktičnost versus romantika. Po několika týdnech milostného opojení se rozhodli i s dětmi Sandové odjet na Mallorku, aby Chopin i syn Maurice posílili své zdraví. Jenže Mallorčané je nesnášeli. Problematické bylo nejen dovážet z Paříže klavír, ale také sehnat ubytování, jídlo a solidního lékaře. Když šla například George natrhat Fryderykovi fialky na čaj, místní ženy ji málem ukamenovaly. Nevraživost se znásobila, jakmile se Mallorčané dozvěděli o Chopinově chorobě. Pověsti o slavné dvojici se

Skladatel v Praze

Když se Chopin vracel v roce 1829 z Vídně do Varšavy přes Prahu, setkal se tu s básníkem Václavem Hankou. Hanka se mu stal průvodcem po památkách Prahy, společně si mimo jiné prohlédli Pražský hrad včetně Chrámu svatého Víta. Jako poděkování pak Chopin věnoval Hankovi skladbu.

Fryderyk přilnul k oběma dětem Sandové, zvláště k Solange. Malou siečnu také učil hrát na klavír.

Pohoda ale netrvala dlouho. Fryderyk neustále požadoval, aby byla George hodná, něžná, panenská i mateřská k obrazu jeho vlastní matky. Jeho zdravotní stav byl proměnlivý a stačila nepříznivá zpráva, třeba o smrti jeho učitele Živného, a rapidně se mu přitížilo. Ačkoliv se s George tělesně nemilovali, stále na ni žárlil. „Nemoc, která hlodá

a Georgeiným synem Mauricem, při kterém se matka postavila na stranu syna. Psal se rok 1846, Chopin odjel z Nohantu, love story vyhasla. Přání, aby se k němu George vrátila, se mu nesplnilo. Naopak – když vypukl spor Solange a jejího muže se Sandovou kvůli penězům, spisovatelka s dcerou přerušila kontakt. To však Fryderyk nechtěl, a tím pro George přestal existovat. Slavný, ale těžce nemocný Chopin ještě odjel

Když šla George natrhat Fryderykovi fialky na čaj, málem ji ukamenovali

například dodnes tradují v městečku Valldemossa, kde pobývala několik týdnů v chladných klášterních zdech. Nakonec se Chopin paradoxně vracel do Francie v horším zdravotním stavu, než v jakém odjížděl.

Z milenky pečovatelkou

Po návratu se milenci usadili ve venkovském sídle Sandové v Nohantu, kde trávili léto, kdežto na zimu odjížděli do Paříže. Ale nastolený vztah – z milenky pečovatelkou – se už neměnil. George akceptovala Fryderykovu představu svazku bez „intimní tělesnosti“ a vytvořila mu zázemí, na jaké byl zvyklý z Polska. Pečovala o něj, hýčkala ho, ochraňovala, ale hlavně ničím nezatěžovala. „Nic nebylo čistší než jeho myšlenky, neústupnější a obětavější než jeho city... Tato bytost však sama sobě dobře nerozuměla. Byl neustále ponořen ve svých snech, skutečnost se mu nelíbila,“ vypovídá o Chopinovi Franz Liszt. Přesto

na jeho těle i duchu, mě již dávno ubíjí, a já vidím, že on odchází, aniž pro něj mohu učinit něco dobrého, neboť láska, kterou mi přináší, je neklidná, žárlivá a podezíravá. Již sedm let žiji jako panna s ním i s ostatními,“ svědčila se Sandová.

Jen na devět let

V roce 1844 skladatele hluboce zasáhla zpráva o smrti otce, se kterým se neviděl několik let. Uzavřel se před světem i přítelkyní. Spisovatelka toho měla tak akorát dost, už ji přestalo bavit Fryderyka stále vracet do života z jeho světa snů a mrtvých duší. Bylo jí jasné, že Chopin ji potřebuje, jen když se mu přitíží. Proto si našla náhradu v podobě milence Pierra Leroux. Navíc se ještě víc sblížila se synem, k němuž měla vždycky vřelejší vztah než k dceři. V té době napsala román Lucrezia Floriani, jedovatě popisující vztah s Chopinem. Konec veliké lásky? Poslední tečkou se stal malicherný spor mezi Chopinem

do Anglie a Skotska, ale nedlouho po svém návratu do Paříže umírá. A i když v době jejich žhavé lásky mu Sandová slibovala, že zemře v její náručí, nepřišla se s ním ani rozloučit. Skladatel tak odešel z tohoto světa ve společnosti sestry Ludviky, nevlastní dcery Solange a mnoha přátel. Pohřben byl ve Francii, ale říká se, že prý Ludvíka převezla do Polska jeho srdce. A s ním také všechny dopisy, které Chopin dostal od své lásky.

NORA DRAKŠOVÁ
Foto PROFIMEDIA

Poslední slova

Jaká byla poslední slova Chopina? „Ježto mě ten kašel udusí, zapisáham vás, dejte otevřít mé tělo, abych nebyl pohřben zaživa.“ Stejnou prosbu také vyřkl na smrtelném loži jeho otec. Tento požadavek vycházel z obavy, aby náhodou při deletrvajícím bezvědomí nebyl uložen do hrobu zaživa.

Fryderyk Chopin

Narodil se 22. února 1810 v polském městě Żelazowa Wola, zemřel 17. října 1849 v Paříži. Matka Justyna pocházela ze zchudlé šlechtické rodiny, otec byl francouzský emigrant. Slavný klavírista a hudební skladatel, tvůrce romantismu, složil řadu balad, etud, polonez, mazurek, nocturen, preludií, sonat, rond, valčíků a písní, dva klavírní koncerty i řadu dalších skladeb. Živil se zejména výukou hry na klavír, méně koncertováním. Chopinova díla získala proslulost až po jeho smrti.